

แนวปฏิบัติที่ดีในการคัดเลือกวารสารเพื่อตีพิมพ์ ผลงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพในระดับชาติและนานาชาติ

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพในการประชุมคณาจารย์ ครั้งที่ 8/58 วันพุธที่ 2 กันยายน 2558 ได้พิจารณารับทบทวนความรู้จากกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง “การคัดเลือกวารสารเพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพในระดับชาติและนานาชาติ” วันที่ 14 กรกฎาคม 2558 แล้ว มีมติเห็นชอบร่วมกัน กำหนดแนวปฏิบัติที่ดีในการคัดเลือกวารสารเพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพในระดับชาติและนานาชาติ โดยใช้เกณฑ์ต่างๆ ประกอบกัน ดังแนวทางต่อไปนี้

1. พิจารณาจากสำนักพิมพ์ที่มีมาตรฐาน ซึ่งมีการระบุถึงระบบการควบคุมคุณภาพ มาตรฐานและจรรยาบรรณของสำนักพิมพ์ เช่น

- การเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น COPE (the Committee on Publication Ethics)
- มีระบบตรวจสอบการโจรกรรมหรือการลอกเลียนทางวิชาการ (Plagiarism) มีประกาศที่ชัดเจนเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ราคา และนโยบายการถอดถอนบทความออกจากรวบรวมบทความผิดพลาด
- เป็นสมาชิกในระบบบริการ Reference linking service เช่น CrossRef เพื่อสร้างมาตรฐานของรหัส DOI (Digital object identifier) เพื่อการอ้างอิงบทความและการเก็บรักษาบทความฉบับย้อนหลัง รวมทั้งการจัดทำดรรชนี (Indexing) อยู่ในฐานข้อมูลสากลที่สำคัญ เป็นต้น

2. พิจารณาจากดัชนีอ้างอิงของวารสารแต่ละฉบับ ว่าอยู่ในฐานข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เช่น ฐานข้อมูลวารสารวิชาการไทย มีฐานข้อมูลที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพวารสารที่เป็นที่ยอมรับคือ ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre; TCI) ฐานข้อมูลวารสารในระดับนานาชาติ ฐานข้อมูลที่มีชื่อเสียงที่ได้รับความเชื่อถือ ได้แก่ ISI, Web Of Science, Scopus, ScienceDirect เป็นต้น

3. พิจารณาจากดัชนีชี้วัดคุณภาพบทความในวารสารวิชาการ ดัชนีที่นิยมใช้กันมีอยู่หลายชนิด ได้แก่

- ค่า *Impact Factor* เป็นการวัดค่าความถี่ที่บทความในวารสารนั้นจะได้รับการอ้างอิงหรือถูกนำไปใช้ในแต่ละปีหรือช่วงเวลาหนึ่ง Impact Factor จึงเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ช่วยในการ

ประเมินคุณภาพ เปรียบเทียบ และจัดอันดับวารสาร ช่วยประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการจัดหาและบอกรับวารสารของห้องสมุด ฯลฯ

- **ค่า SJR (Scimago Journal Ranking)** เป็นดัชนีชี้วัดจัดอันดับวารสารโดยอาศัยข้อมูลบทความวารสารและจำนวนการอ้างอิงจากฐานข้อมูล Scopus ของบริษัท Elsevier ค่า SJR คำนวณจากจำนวนการอ้างอิงทั้งหมดที่วารสารได้รับในปีปัจจุบันหารด้วยจำนวนบทความที่ดีที่สุดพิมพ์ไปแล้วในระยะ 3 ปี โดยคัดเลือกบทความและการอ้างอิงบทความที่ได้รับจากเอกสารที่มี peer-review เท่านั้น
- **ค่า h-index (highly-cited index, hirsch index)** เป็นดัชนีชี้วัดที่แสดงจำนวนผลงานวิจัยที่มีจำนวนครั้งของการอ้างอิงเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนผลงานวิจัยนั้นๆ ซึ่งปัจจุบัน ผู้สนใจสามารถสืบค้นผลงานวิจัย จำนวนการอ้างอิง และค่า h index ได้จากเว็บไซต์ของ Google ที่มีชื่อว่า Google Scholar (<http://scholar.google.com>) และสำหรับนักวิจัยที่มีความประสงค์จะเผยแพร่ข้อมูลผลงานวิจัยของตนบนอินเทอร์เน็ต สามารถทำได้โดยการสมัครเป็นสมาชิกของ Google ก่อน และจัดการข้อมูลส่วนตัวได้ที่เว็บไซต์ Google Scholar Citations (<http://scholar.google.com/citations>)

4. พิจารณาจากวิธีการเชิงคุณภาพอื่นๆ เช่น การตัดสินใจของกลุ่มผู้อ่านว่าเนื้อหาทางวิชาการมีคุณภาพดี สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เหมาะกับท้องถิ่นหรือมุ่งสู่ความเป็นนานาชาติ หรือการตัดสินใจของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ นอกจากนี้ ยังมีวิธีการประเมินใหม่ๆ ที่เหมาะสำหรับวารสาร Open Access (OA) โดยเฉพาะดัชนีประเภท Article-level metrics คือ วัดปริมาณการใช้บทความ โดยดูจาก HTML, page views และ PDF downloads หรือดัชนีทางเลือก Almetrics (Alternative metrics) คือ ประเมินความคิดเห็นของผู้อ่าน โดยดูจาก Comments, Notes, Star rating และการแบ่งปันผ่านเครื่องมือเครือข่ายทางสังคมต่างๆ ออนไลน์ เช่น CiteULike, Mendeley, Facebook เป็นต้น ซึ่งดัชนีแบบนี้ถูกนำมาประยุกต์ใช้จริงแล้วในวารสารต่างๆ เช่น PloS, BMC และ BMJ Open เป็นต้น

5. หลีกเลี่ยงสำนักพิมพ์และวารสารประเภท OA Publishers ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม อาทิ สำนักพิมพ์ที่หวังผลทางการค้าแต่ขาดการควบคุมคุณภาพ ซึ่งจะทำให้นักวิจัยได้รับความเดือดร้อน เสียเวลา และยุ่งยากในภายหลัง โดยสามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ Scholarly OA (<http://scholarlyoa.com>) ของ Jeffrey Beall เป็นต้น